

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Добрин Добрев, Икономически университет – Варна, ръководител катедра „Управление и администрация“
член на научно жури съгласно Заповед № Р- 109 - 326 / 01.06.2018 г. на Ректора на Медицински университет – Варна

Относно: Процедура за заемане на академична длъжност „Доцент“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление по специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)“, публикуван в ДВ бр. 36 от 27.04.2018 г.

В обявения конкурс участва един кандидат – Анета Илиева Докова, д. и. Кандидатът е представил всички необходими документи за конкурса, съответстващи на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет- Варна.

1. Общо описание на представените материали по конкурса

Анета Докова представя монографичен труд озаглавен „Управление на здравеопазването чрез партньорства с общности“.

Монографията съдържа седем глави, заключение и списък с 312 източници. Преобладаващата част от източниците са съвременни, публикувани през последните няколко години. Актуалността на изследването е обусловена от една сравнително нова за българската среда тенденция, а именно – усъвършенстване на управленските процеси в организациите чрез задълбочаване на партньорствата с всички заинтересовани общности. Концепцията е перспективна и в контекста на високата обществена чувствителност към случващото се в системата на здравеопазването. В структурата на монографията са посочени характерните особености на съвременните общности. Представени са части от изследвания на партньорства в системата на здравеопазването с национален и над национален обхват.

Впечатлява интересът на автора към темата за лидерството и неговата роля в здравеопазването. Наред със значението на дейността на съвременния лидер в процеса на управление на здравните организации са засегнати теми, които са по далеч от обекта и предмета на изследването. Използвания терминологичен апарат е сложен и в някои случаи – не достатъчно изяснен. Интерес представлява мотивацията за мобилност на студентите, младите лекари и медицински сестри към по-силно развитите страни за успешна професионална реализация. Забелязва се определен уклон на автора към детайлизиране на методиките, а не към резултатите на анализирания изследвания.

По нататък са изследвани възможностите за прилагане на дистанционно и проблемно-ориентирано обучение по управление на съвременните здравни системи в международни и в български медицински университети. Тук в повече са обясненията за ползите от ИКТ и какво може да се постигне с тях. По скоро е необходимо дефинитивното определяне на „проблемно ориентирано обучение“.

Тенденциите в управлението на здравните грижи са проследени с международни изследвания върху обучението и работата на медицинските сестри. Логично, на финала идват добрите практики на МУ – Варна. Посочени са двустранни споразумения, партньорствата с Германия и Москва, мобилността в обучението на специалистите по здравни грижи. Ненужно детайлизирана е информацията за обучението по антитероризъм.

Монографията се характеризира с актуалност и задълбоченост, проблемите са проследени в теоретичен и практически аспект, цитирани са български и чужди източници, използвани са стандарти в областта на общностните партньорства. Спазени са съвременните изисквания за коректно цитиране. Позоваванията на научните приноси на българските изследователи показва отношение към постиженията по темата.

Д-р Анета Докова демонстрира опит в работата по научно-изследователски и приложни проекти в областта на управлението и здравната сфера, както и значителна практика в партньорствата и международното сътрудничество.

В конкурса за АД „доцент“ д-р Анета Докова представя следната научна продукция:

научната продукция	за конкурс за „Доцент“	Общо
Монография- хабилитационен труд	1	1
Монографии, ел. книги, учебници	6	6
Автореферат на докторска дисертация	1	1
Публикувани статии в списания	в чужбина: 6	16
	в страната: 10	
Публикувани статии в рецензирани сборници	в чужбина: 3	16
	в страната: 13	

Д-р А. Докова е автор на 9 самостоятелни публикации – 39% и съ-автор в 23 съвместни публикации.

Научно-изследователската дейност и научните приноси на д-р Анета Докова по обявения конкурс за АД „доцент“ са представени в 32 научни публикации, 1 монография за участие в конкурса за „доцент“, 1 книга, 3 учебника, 1 речник, 1 монография извън представения монографичен труд за конкурса и 2 университетски издания.

В представените за рецензиране публикации кандидатът е автор на 9 и съ-автор на 9 публикации. Има една самостоятелна монография, издадена в България, една самостоятелна монография с която участва в книгата *Mobility of Health Professionals. Health Systems, Work Conditions, Patterns of Health Workers' Mobility and Implications for Policy Makers*. Ed. Tjardens F, Eckert J., Weilandt C., на издателство *Springer*, Германия.

Научните списания, в които са публикувани трудовете са разнообразни и съответстват на тематика. Публикациите са в реферирани научни списания в областта на социалната медицина и икономика на здравеопазването, издавани в България и с международна достъпност. Публикационната активност е с много добро качество - 29 цитирания и импакт фактор - 0.435.

2. Обща оценка на учебно-преподавателската работа

Анета Докова има 25 години стаж като преподавател в МУ – Варна. Започва като преподавател по английски език в катедрата по чуждоезиково обучение. След придобиване на магистърска степен по здравен мениджмънт в МУ – Варна, преподава в Катедрата по здравен мениджмънт към Факултета по обществено здравеопазване на МУ

- Варна. Учебната ѝ натовареност е висока, като преподава проектен мениджмънт и здравни проекти магистърски програми.

В преподавателската дейност на д-р Анета Докова работи активно за въвеждането на комуникативния подход в обучението по специализиран език за медицински цели и здравен мениджмънт, като са разработени автентични комуникативни задачи, които се оценяват според целите, общото ниво на езикова компетентност на студентите и контекста на реалните жизненни ситуации, в които се очаква те да практикуват.

В резултат на преподавателския си опит, в сътрудничество със свои колеги Анета Докова разработва учебни програми и учебни материали, като използва автентични материали и международни практики. Теоретичната методическа подготовка на преподавател Докова, придобита от съвместната ѝ работа с водещи европейски университети, помага за разработката на учебни задачи и материали, тяхното пилотиране и оценка. Тя обучава студенти, докторанти, преподаватели, лекари, членове на административния персонал, здравни и болнични мениджъри. Преподавателската ѝ дейност се извършва както като редовен преподавател, така и в курсове, финансирани от различни международни организации, така и по проекти и оперативни програми. Приложени са уверения за проведената преподавателска дейност.

За осъществяване на преподавателската дейност Анета Докова е разработила учебни помагала, речници и учебници. *Английско-български речник за здравни мениджъри* е наръчник за здравни мениджъри, студенти, лекари и други заети в сферата на общественото здраве и здравния мениджмънт. Пособието за самостоятелна подготовка *English for health care management* („Английски език за здравен мениджмънт“) е предназначено за студенти по здравен мениджмънт, здравни грижи и практикуващи здравни мениджъри. Учебникът *English for Medicine* е възприет като основен за студентите в МУ-Варна и се използва в други медицински университети. А. Докова участва в разработването на учебника „*Управление на проекти*“, предназначен за студенти от магистърската програма по здравен мениджмънт.

3. Идентифициране на научните приноси

За участие в конкурса са предоставени 32 публикации, 1 монография за участие в конкурса за „доцент“, 1 книга, 3 учебника, 1 речник, 1 монография извън представения монографичен труд за конкурса и 2 университетски издания, които могат да бъдат систематизирани в 4 изследователски области, където се идентифицират и научните приноси.

Управление на здравни проекти и здравен мениджмънт. Обобщен е опита в българското здравеопазване, при който ефективното управление на проекти е инструмент за управление на промяната. Изследвано е управлението на проекти в условия на недофинансирано здравеопазване и непрекъснатите промени в сектора. Акцентира се върху устойчивостта на проектите и приложимостта на концептуални модели, показатели за оценка, стратегии за устойчивост. А. Докова изследва чуждестранната литература и конкретни примери от световната практика на проектирането в здравеопазването. Концептуализирани са два модела на повтарящ се и продължаващ жизнен цикъл на проекти за профилактика на здравето, засягащи общности. Изследвана е връзката между устойчивостта и финансирането на проекти при конкуренция на приоритети в здравеопазването. Приложни аспекти на

изследователската работа на д-р Докова са разработените стратегии и мероприятия за постигане на устойчивост на проектите на етапи „планиране“ и „реализация“.

Миграция и мобилност на здравните професионалисти. В конкретно проучването е направено количествено изследване на броя на мигриращите здравни професионалисти – влизащи и излизащи от страната по професии и по сектори в Украйна. Обобщени са резултатите от качествено изследване сред медицински професионалисти, за които има най-голям недостиг и влияние върху политиките за набиране на такива. Изследван е контекстът на миграционните потоци, разработени са препоръки за формулиране на държавни политики в Украйна, свързани с миграцията на здравните професионалисти. Д-р Докова участва в качествено проучване с представители на различни професии в сферата на здравеопазването в Руската федерация. Проучени са нагласите и мотивите за миграция на руските здравни професионалисти, руските студенти в последен курс на обучение по медицина, стоматология, фармация, сестринство и акушерство. Изследвани са ефектите на миграцията на медицинските професионалисти върху здравните потребности на възрастните хора.

Академично-общностни партньорства. Проведено е социологическо проучване сред докторантите в МУ-Варна за значението на съвместната дейност между преподаватели, изследователи и представителите на общността при осъществяване на здравни проекти в България. Направен е обзор на чуждестранната литература, посветена на ролята на общностно-партиципативният модел за управление на здравни проекти. Подчертана е ролята на общностно-партиципативният модел за управление на здравни проекти, който се използва все по-често при осъществяването на целеви интервенции в здравеопазването.

Изследвани са възможностите за внедряване на СВРР-подхода чрез сътрудничество между изследователите и членовете на общността в страната. Разработен е концептуален модел за управление на здравни проекти с общностно-академично партньорство, съобразен с конкретните условия в българското здравеопазване. Предложени са стратегии за подобряване на академичната среда, благоприятстваща прилагането на СВРР-подхода при управлението на устойчиви проекти в здравеопазването.

Изследвани са добри практики в МУ – Варна за общностно-академичното партньорство в областта на обучението по контра-тероризъм чрез международни партньорства, както и комуникацията между академичните институции на наднационално ниво - Международната мрежа за обществено здраве.

Обобщен е опита от сътрудничеството за транснационално обучение на здравни професионалисти чрез международни университетски партньорства. Доказани са възможностите на МУ-Варна за развитието и поддържането на устойчиви транснационални партньорства в областта на обучението. Изследвани са мобилностите на студенти от различни специалности по програма „Еразъм+“.

Английски език за медицински цели и здравен мениджмънт е областта, в която започва изследователското развитие на А. Докова. Поле на изследвания са транскултурални различия в комуникацията за медицински цели и управлението на проекти. Направен е сравнителен анализ на културните различия между Източноевропейската и Западноевропейската култури чрез изследване на взаимоотношенията „лекар-пациент“. Анализирани са съществените проблеми от мултикултурален характер при взаимодействие по международни проекти в сферата на

здравеопазването. Синтезирни са обобщения относно преподаването по английски език за медицински цели като инструмент за преодоляване на транскултуралните различия и подпомагане на студентите за възприемане на културата на изучавания език.

Разработен е инструмент за електронно обучение (ИЕО) за подобряване на езиковите комуникативни умения в лечебна/медицинска среда (съвместно с партньори от 7 държави), целящ практическото подобряване на комуникацията между здравните професионалисти и пациентите.

Обобщението на публикациите показва предпочитания към интердисциплинарност в преподавателската и научно-изследователската работа на А. Докова. Използва източници на информация в световните бази данни, комбинира количествени с качествени изследвания, обработва и анализира статистически данни, интерпретира резултати от изследвания.

4. Заключение

По отношение на научно-изследователска дейност и наукометрични показатели кандидатът отговаря на изискванията на Закона за академичното развитие и Правилника на МУ – Варна за преподавателска активност и публикации. Представена е достатъчно по обем, тематика и практически решения научна продукция. Налице са възможности за развитие и продължаване на изследователските разработки, както в теоретичен така и в практически план.

Кандидатът отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ – Варна. Във връзка с това **изказвам положително отношение и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват ЗА заемане на академичната длъжност „доцент“ от кандидата в конкурса д-р Анета Илиева Докова, д.и. в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, ПН 3.7. Администрация и управление, специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)“, в Катедра „Здравни грижи“, УС „Управление на здравните грижи и логопедия“ към Факултета по обществено здравеопазване на Медицински университет- Варна.**

18.08.2018 г.

Изготвил становище:

гр. Варна

/доц. д-р Д. Добрев/